

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 13 września 2018 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (spr.)
Sędziowie:	SSO Małgorzata Andrzejewska SSR (del.) Magdalena Kimel
Protokolant:	Anna Krzyszkowska

po rozpoznaniu w dniu 13 września 2018r. w Gliwicach

sprawy z powództwa K. S. (S.)

przeciwko Spółce (...) Spółce Akcyjnej w B.

o wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Rejonowego w Z.

z dnia 9 sierpnia 2017 r. **sygn. akt** IV P 471/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 w całości w ten sposób, że:

1. zasądza od pozwanej Spółki (...) Spółki Akcyjnej w B. na rzecz powoda K. S. kwotę 64.248,80 zł (sześćdziesiąt cztery tysiące dwieście czterdzieści osiem złotych osiemdziesiąt groszy) tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za okres od dnia 1 maja 2012r. do dnia 30 kwietnia 2015r. wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi w następujący sposób:

-.

- od kwoty 1.572,01 zł (jeden tysiąc pięćset siedemdziesiąt dwa złote jeden grosz) od dnia 11 czerwca 2012 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.560,55 zł (dwa tysiące pięćset sześćdziesiąt złotych pięćdziesiąt pięć groszy) od dnia 11 lipca 2012 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.279,08 zł (jeden tysiąc dwieście siedemdziesiąt dziewięć złotych osiem groszy) od dnia 11 sierpnia 2012 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 694,06 zł (sześćset dziewięćdziesiąt cztery złote sześć groszy) od dnia 11 września 2012 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.731,16 zł (dwa tysiące siedemset trzydzieści jeden złotych szesnaście groszy) od dnia 11 października 2012 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.698,66 zł (jeden tysiąc sześćset dziewięćdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt sześć groszy) od dnia 11 listopada 2012 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.493,47 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt trzy złote czterdzieści siedem groszy) od dnia 11 grudnia 2012 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.933,02 zł (dwa tysiące dziewięćset trzydzieści trzy złote dwa grosze) od dnia 11 stycznia 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.910,92 zł (jeden tysiąc dziewięćset dziesięć złotych dziewięćdziesiąt dwa grosze) od dnia 11 lutego 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.091,21 zł (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt jeden złotych dwadzieścia jeden groszy) od dnia 11 marca 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.559,52 zł (dwa tysiące pięćset pięćdziesiąt dziewięć złotych pięćdziesiąt dwa grosze) od dnia 11 kwietnia 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.689,06 zł (jeden tysiąc sześćset osiemdziesiąt dziewięć złotych sześć groszy) od dnia 11 maja 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.513,34 zł (jeden tysiąc pięćset trzynaście złotych trzydzieści cztery grosze) od dnia 11 czerwca 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.120,05 zł (trzy tysiące sto dwadzieścia złotych pięć groszy) od dnia 11 lipca 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 952,78 zł (dziewięćset pięćdziesiąt dwa złote siedemdziesiąt osiem groszy) od dnia 11 sierpnia 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 425,25 zł (czterysta dwadzieścia pięć złotych dwadzieścia pięć groszy) od dnia 11 września 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.732,18 zł (dwa tysiące siedemset trzydzieści dwa złote osiemnaście groszy) od dnia 11 października 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.266,05 zł (jeden tysiąc dwieście sześćdziesiąt sześć złotych pięć groszy) od dnia 11 listopada 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.715,12 zł (jeden tysiąc siedemset piętnaście złotych dwanaście groszy) od dnia 11 grudnia 2013 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.764,70 zł (dwa tysiące siedemset sześćdziesiąt cztery złote siedemdziesiąt groszy) od dnia 11 stycznia 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 900,99 zł (dziewięćset złotych dziewięćdziesiąt dziewięć groszy) od dnia 11 lutego 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 859,10 zł (osiemset pięćdziesiąt dziewięć złotych dziesięć groszy) od dnia 11 marca 2014 r. do dnia zapłaty,

- od kwoty 2.794,66 zł (dwa tysiące siedemset dziewięćdziesiąt cztery złote sześćdziesiąt sześć groszy) od dnia 11 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.095,71 zł (jeden tysiąc dziewięćdziesiąt pięć złotych siedemdziesiąt jeden groszy) od dnia 11 maja 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.103,38 zł (jeden tysiąc sto trzy złote trzydzieści osiem groszy) od dnia 11 czerwca 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.658,69 zł (dwa tysiące sześćset pięćdziesiąt osiem złotych sześćdziesiąt dziewięć groszy) od dnia 11 lipca 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.614,64 zł (jeden tysiąc sześćset czternaście złotych sześćdziesiąt cztery grosze) od dnia 11 sierpnia 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1495,48 zł (jeden tysiąc czterysta dziewięćdziesiąt pięć złotych czterdzieści osiem groszy) od dnia 11 września 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.480,27 zł (dwa tysiące czterysta osiemdziesiąt złotych dwadzieścia siedem groszy) od dnia 11 października 2014 r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.051,28 zł (jeden tysiąc pięćdziesiąt jeden złotych dwadzieścia osiem groszy) od dnia 11 listopada 2014r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.435,59 zł (jeden tysiąc czterysta trzydzieści pięć złotych pięćdziesiąt dziewięć groszy) od dnia 11 grudnia 2014r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 3.035,05 zł (trzy tysiące trzydzieści pięć złotych pięć groszy) od dnia 11 stycznia 2015r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 1.453,43 zł (jeden tysiąc czterysta pięćdziesiąt trzy złote czterdzieści trzy grosze) od dnia 11 lutego 2015r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 615,30 zł (sześćset piętnaście złotych trzydzieści groszy) od dnia 11 marca 2015r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.854,87 zł (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt cztery złote osiemdziesiąt siedem złotych) od dnia 11 kwietnia 2015r. do dnia zapłaty,
- od kwoty 2.098,20 zł (dwa tysiące dziewięćdziesiąt osiem złotych dwadzieścia groszy) od dnia 11 maja 2015r. do dnia zapłaty;

2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;

II. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 2 w całości w ten sposób, że zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 2.025 zł (dwa tysiące dwadzieścia pięć złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;

III. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 4 w całości w ten sposób, że nakazuje pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Z. - kwotę 3.213 zł (trzy tysiące dwieście trzynaście złotych) tytułem opłaty sądowej i kwotę 1.019 zł (jeden tysiąc dziesięć złotych) tytułem wydatków, od uiszczenia których powód był zwolniony;

IV. oddała apelację w pozostałym zakresie;

V. zasądza od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.518,75 zł (jeden tysiąc pięćset osiemnaście złotych siedemdziesiąt pięć groszy) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym.

(-) SSO Małgorzata Andrzejewska (-)SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-)SSR del. Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia

Sygn. akt VIII Pa 169/17

UZASADNIENIE

K. S. wniósł pozew przeciwko Spółce (...) S.A. w B. (następcy prawnemu) (...) S.A. w K. domagając się po ostatecznym sprecyzowaniu żądania zasądzenia kwoty 84.638,76 złotych, tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych za okres od dnia 1 maja 2012r. do dnia 30 kwietnia 2015r. wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od poszczególnych kwot miesięcznych.

Uzasadniając swoje żądanie podał, że w okresie objętym żądaniem pozwu był zatrudniony u pozwanej na stanowisku nadsztygara górniczego pod ziemią w KWK (...). Jego normatywny dobowy czas pracy wynosił 7,5 godziny na dobę w rzeczywistości jednak zgodnie z poleceniem służbowym i z kartą stanowiska pracy musiał pracować znacznie dłużej poświęcając odpowiedni czas na przygotowanie miejsca pracy dla podległych mu pracowników (zapoznanie się z raportem z poprzedniej zmiany, omówienie bieżących problemów i zagrożeń) jak i odpowiedni czas po zakończeniu zmiany (pisanie raportu, kontrola wyjazdu załogi), przez co pracował średnio około dwie godziny na dobę dłużej.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa i o zasądzenie na jej rzecz kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego. Przyznała, że powód był u niej zatrudniony oraz że był zobowiązany do potwierdzania czasu pracy za pomocą dyskietki w elektronicznym systemie ewidencji. Wyjaśniła, że obowiązywała u niej zasada, że praca w godzinach nadliczbowych dopuszczalna jest wyłącznie na podstawie pisemnego wniosku wystawionego przez bezpośredniego przełożonego powoda. Wnioski te mogły dotyczyć wyłącznie prac w soboty i niedziele i za pracę w tych dniach było wypłacane wynagrodzenie. Końcowo podniosła, że powodowi nie zlecano pracy w godzinach nadliczbowych w dniach będących dniami roboczymi. Według pozwanej powód w żaden sposób nie uprawdopodobnił zgłaszanych roszczeń.

Sąd Rejonowy w Z. wyrokiem z dnia 9 sierpnia 2017 roku zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 84.638,76 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie.

Sąd ten ustalił, że powód K. S. w okresie objętym żądaniem pozwu zatrudniony był u pozwanej, w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku nadsztygara górniczego pod ziemią w Oddziale Elektrycznym.

Powód jako nadsztygar górniczy Oddziału Elektrycznego w okresie objętym żądaniem pozwu najczęściej pracował na zmianie porannej A, w weekendy pracował na różnych zmianach.

Powód musiał przychodzić do pracy wcześniej przed rozpoczęciem dniówki i wychodzić później po jej zakończeniu. Do pracy stawiał się średnio na godzinę przed zjazdem celem prawidłowego przygotowania się do pracy. Swoją pracę rozpoczynał od zebrania raportów z pozostałych działów, zbierał informacje na temat awarii, przydzielał swoim podwładnym obowiązki i zadania do wykonania na zmianie, kontaktował się z kierownikiem oddziału elektrycznego i razem z nim ustalał prace na cały dzień. Wyjazd na powierzchnię na zmianie porannej następował około godziny 14:00 – 14:30. Po wyjeździe na powierzchnię pracownicy dozoru, w tym powód spotykali się u kierownika oddziału elektrycznego składali raport z czynności, które wykonali na zmianie. Powód z kierownikiem ustalali dalsze prace dla kolejnych zmian.

Pozwana prowadziła rejestr czasu pracy (...). Pracownicy zaopatrzeni byli w dyskietki, które wprowadzali do czytników szybów przy zjeździe i wyjeździe.

Jeżeli powód nie przyszedłby wcześniej do pracy nie byłby w stanie wywiązać się ze swoich obowiązków i mogłyby być wyciągnięte wobec niego konsekwencje służbowe. Za dodatkową pracę na powierzchni powód nie otrzymał żadnego wynagrodzenia.

Przełożeni powoda wiedzieli, że pracuje on w ponadnormatywnym czasie pracy, gdyż taka była organizacja pracy na kopalni. Nie było możliwości, aby powód wykonał swoje obowiązki pracując 7,5 godziny na dobę tj. przychodząc do pracy na godzinę zjazdu i wychodząc z niej po wyjeździe.

Zgodnie z §15 ust. 2 regulaminu pracy czas pracy pracowników w kopalni zatrudnionych pod ziemią wynosi 7,5 godzin na dobę i 37,5 godzin na tydzień przy 5 – dniowym tygodniu pracy – co zostało przesądzone wyrokiem 5.12.2006r. Sądu Okręgowego Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. (sygn. akt (...)) i wyrokiem z dnia 30.11.2005r. (sygn. akt (...)). Nadto zjazdy i wyjazdy odbywają się zgodnie z harmonogramem określonym w załączniku nr 1 do regulaminu pracy. Zgodnie z §1 zarządzenia nr (...) Dyrektora (...) KWK (...) z dnia 27 września 2010r. znak (...) w sprawie pracy w godzinach nadliczbowych zatrudnienie pracownika w godzinach nadliczbowych może nastąpić wyłącznie na pisemny wniosek sztygara oddziałowego lub kierownika działu po pierwsze tylko w razie konieczności prowadzenia akcji ratowniczej dla ochrony życia lub zdrowia ludzkiego albo ochrony mienia lub usunięcia awarii, po drugie szczególnych potrzeb zakładu pracy. Paragraf 5 powołanego zarządzenia stanowi z kolei, że warunkiem zaliczenia i wypłacenia nadgodzin poszczególnym pracownikom jest sporządzenie przez sztygara oddziałowego lub kierownika działu dokumentu „Wykaz godzin nadliczbowych”.

W okresie od 01 maja 2012r. do dnia 30 kwietnia 2015r. powód przepracował ponad obowiązujące go normy czasu pracy 2.556 godzin i 06 minut, z czego za 1.131 godzin i 37 minut przysługuje dodatek w wysokości 50% osobistego zaszeregowania za 1.424 godziny i 29 minut przysługuje dodatek w wysokości 100 % stawki osobistego zaszeregowania w tym 252 godziny i 20 minut stanowią dobowe godziny nadliczbowe oraz 1.172 godziny 9 minut średniotygodniowe godziny nadliczbowe. Wysokość wynagrodzenia powoda z tytułu przepracowanych godzin nadliczbowych wynosi 84.638,76 zł brutto.

Nadto poczynając od 01 lutego 2008r. do każdej przepracowanej dniówki pracownikom przysługiwał stały dodatek kwotowy, który skutkowało w elementach płacowych nieujętych w załączniku nr 2 do porozumienia zawartego w dniu 03 stycznia 2008r. pomiędzy zarządem (...) S.A. a Komitetem Protestacyjno-Strajkowym tj. nagrodach rocznych, dniówkach urlopowych, dniówkach chorobowych.

Powyższy stan faktyczny sąd pierwszej instancji ustalił w oparciu o powołane w uzasadnieniu dowody, które nie były kwestionowane przez strony. Sąd w całości oparł się na dowodach z dokumentów, które uznał za spójne i logiczne.

Sąd poczynił ustalenia w zakresie czasu pracy powoda w oparciu o zapisy z systemu (...), które nie były kwestionowane przez strony i zostały potwierdzone zeznaniami świadków i powoda. W zakresie wyliczenia wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych Sąd oparł się na wyliczeniach biegłego M. L. zawartych w pisemnej opinii uzupełniającej z dnia 24 listopada 2016r. oraz na opinii uzupełniającej z dnia 08 marca 2017r., które biegły sporządził na polecenie Sądu, celem ustosunkowania się do zarzutów zgłoszonych przez stronę pozwaną Sąd uznał, że opinie te są wystarczające i miarodajne do ustalenia należnego powodowi wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych. Biegły w opinii z dnia 08 marca 2017r. szczegółowo odniósł się do zastrzeżeń pozwanej zawartych w piśmie z dnia 28 grudnia 2016r., które to rozważania Sąd w pełni podzielił.

Sąd oddalił wniosek strony pozwanej o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłego ds. wynagrodzeń zawarty w piśmie z dnia 12 kwietnia 2017r. stojąc na stanowisku, że wyliczenia i wyjaśnienia zawarte w opiniach uzupełniającej i korygującej są wystarczające do wydania rozstrzygnięcia w niniejszym postępowaniu, jednocześnie Sąd uznał, że zarzuty strony pozwanej dotyczące wliczenia do wynagrodzenia stałego dodatku o kodzie 280, naliczania wynagrodzenia za 8 godzin mimo faktycznej pracy w wymiarze 7,5 godziny oraz naliczenia dodatku za przekroczenie średniotygodniowej normy czasu pracy w wysokości 100% za bezzasadne, z przyczyn, o których mowa niżej. Jednocześnie prawidłowo biegły nie pomniejszył kwoty należnego powodowi wynagrodzenia za pracę w dni

powszednie tj. od poniedziałku do soboty o wynagrodzenie wypłacone przez pozwaną z tytułu pracy w niedziele, święta i dni wolne od pracy, skoro było to wynagrodzenie wypłacone za normatywny czas pracy, a nie za pracę w godzinach nadliczbowych. Przyjęcie odmiennego stanowisko w sposób nieuzasadniony zmniejszyłoby należne powodowi wynagrodzenie o kwotę wynagrodzenia, jaką pozwana wypłaciła powodowi z zupełnie innego tytułu.

Sąd pierwszej instancji uznał, że roszczenie powoda zasługiwało na uwzględnienie.

Obowiązujące u strony pozwanej akty prawne o charakterze zakładowym w sposób niebudzący wątpliwości zaliczają stanowiska pracy zajmowane w spornym okresie przez powoda do stanowisk pracy pod ziemią. Powyższe znalazło również odzwierciedlenie w nazwach stanowisk. Zgodnie z regulaminem pracy czas pracy powoda wynosił 7,5 godzin na dobę oraz 37,5 godzin na tydzień przy pięciodniowym tygodniu pracy. Kodeks pracy przewiduje możliwość skrócenia czasu pracy poniżej określonych norm. Taka możliwość dotyczy pracy wykonywanej w szczególnie uciążliwych lub szkodliwych dla zdrowia warunkach. Praca w takich warunkach w zależności od nasilenia czynników szkodliwych trwa krócej od powszechnie obowiązującej dobowej lub tygodniowej normy czasu pracy (art. 145 k.p.). Taki czas pracy – mimo jego skrócenia jest normalnym czasem pracy ze wszystkimi tego konsekwencjami.

W niniejszej sprawie powód pracował ponad tę normę, co wykazane zostało wydrukami (...), zeznaniami świadka oraz powoda. Pozwana stała na stanowisku, że powód nigdy wcześniej nie zgłaszał i nie udokumentował pracy w godzinach nadliczbowych. Tymczasem zgodnie z powszechnie obowiązującymi przepisami prawa pracy oraz regulaminem pracy obowiązującym u pozwanej powód faktycznie przekraczał zarówno normę dobową, jak i tygodniową, a pozwana nie zgłosiła żadnego wniosku dowodowego celem wykazania, że powód nie pracował dłużej niż obowiązujące go normy czasu pracy.

Przepis §16 regulaminu pracy stanowi, że praca wykonywana ponad normy czasu pracy określone w §15 stanowi pracę w godzinach nadliczbowych. Natomiast regulacja zawarta w §16 ust. 1 wskazuje, że praca w godzinach nadliczbowych jest dopuszczalna tylko w razie konieczności prowadzenia akcji ratowniczej dla ochrony życia lub zdrowia ludzkiego albo dla ochrony mienia lub usunięcia awarii lub w razie szczególnych potrzeb kopalni. Postępowanie dowodowe wykazało, że powód pracował ponad obowiązującą go normę w związku ze szczególnymi potrzebami pracodawcy. Praca powoda była tak zorganizowana, że przed przejęciem zmiany powód musiał przygotowywać się do niej przez zapoznanie się z aktualną sytuacją w kopalni. Ponadto również po wyjeździe na powierzchnię powód miał szereg dodatkowych obowiązków pisanie raportów, udział w odprawie i pisanie poleceń dla następných zmian.

Zgodnie z art. 151⁴ §1 kp pracownicy zarządzający w imieniu pracodawcy zakładem pracy i kierownicy wyodrębnionych komórek organizacyjnych wykonują, w razie konieczności, pracę poza normalnymi godzinami pracy bez prawa do wynagrodzenia oraz dodatku z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych, z zastrzeżeniem §2. Natomiast §2 stwierdza, że kierownikom wyodrębnionych komórek organizacyjnych za pracę w godzinach nadliczbowych przypadających w niedzielę i święto przysługuje prawo do wynagrodzenia oraz dodatku z tytułu pracy w godzinach nadliczbowych w wysokości określonej w art. 151¹ §1, jeżeli w zamian za pracę w takim dniu nie otrzymali innego dnia wolnego od pracy.

Definicja pracownika zarządzającego w imieniu pracodawcy zakładem pracy zawarta została w art. 128 §2 pkt. 2 k.p, zgodnie z którą przez pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy - należy przez to rozumieć pracowników kierujących jednoosobowo zakładem pracy i ich zastępców lub pracowników wchodzących w skład kolegiального organu zarządzającego zakładem pracy oraz głównych księgowych.

Powód nie należał do tej kategorii ponieważ nie kierował jednoosobowo zakładem pracy, nie był zastępcą takiej osoby, nie wchodził w skład organu kolegiального zarządzającego zakładem pracy i nie był głównym księgowym.

W ocenie sądu pierwszej instancji powód nie był także kierownikiem wyodrębnionej jednostki organizacyjnej w rozumieniu art. 151⁴ k.p. W tym zakresie powołał się na wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2005r. (II PK 56/05).

Ze zgromadzonego materiału dowodowego wynika, że powód musiał być obecny w pracy wcześniej, aby przygotować pracę dla następnych zmian oraz musiał zostać dłużej po zakończeniu zmiany.

Polecenie pracy w godzinach nadliczbowych, powód otrzymał poprzez ustalenie przez pozwaną zakresu obowiązków i organizację pracy. W takim samym kontekście wypowiedział się również Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 2 października 1978r. (I PRN 91/78) stwierdzając, że przepisy art. 133 i 134 k.p. nie uzależniają przyznania wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych od warunku, aby praca w tych godzinach wyraźnie była zlecona pracownikowi przez przełożonego. Decydujące znaczenie ma również wykonywanie pracy w godzinach nadliczbowych za zgodą lub wiedzą przełożonego, albo też nawet bez zgody i wiedzy – jeżeli konieczność świadczenia pracy w godzinach nadliczbowych wynika z obiektywnych warunków pracy, nie pozwalających pracownikowi na wykonanie zleconych mu zadań w ustawowej normie czasu pracy. Wspomniane obiektywne warunki pracy, wykluczające możliwość wykonania zadań planowany w ustawowym czasie prac, są równoznaczne ze „szczególnymi potrzebami pracodawcy”.

Powód nie otrzymał bezpośredniego polecenia pozostawania po godzinach pracy czy też wcześniejszego przyścia do pracy, ale taka była praktyka przyjęta na kopalni i zachowanie powoda było akceptowane przez jego przełożonych. Nadto to na pracodawcy ciąży obowiązek takiego zorganizowania pracy, aby pracownik mógł wykonać powierzone mu obowiązki w normatywnym czasie pracy. Tymczasem z zeznań wszystkich przesłuchanych w sprawie świadków wynika, że powód nie był w stanie wykonać powierzonych im zadań w ciągu 7,5 godziny dziennie, gdyż część zadań zmuszony był wykonywać na powierzchni przed i po zjeździe na dół kopalni.

Odnosząc się do wliczenia dodatku o kodzie 280 do kwoty stanowiącej podstawę obliczenia Odnosząc się do zarzutów strony pozwanej dotyczących wliczenia dodatku o kodzie 280 do kwoty stanowiącej podstawę obliczenia dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych należy podnieść, że zgodnie z art. 151¹ §3 k.p wynagrodzenie stanowiące podstawę obliczania dodatku, o którym mowa w §1, obejmuje wynagrodzenie pracownika wynikające z jego osobistego zaszeregowania określonego stawką godzinową lub miesięczną, a jeżeli taki składnik wynagrodzenia nie został wyodrębniony przy określaniu warunków wynagradzania - 60 % wynagrodzenia. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 czerwca 2011r. przez "normalne wynagrodzenie", o którym mowa w art. 151¹ § 1 zdanie pierwsze k.p., należy rozumieć takie wynagrodzenie, które pracownik otrzymuje stale i systematycznie, a więc obejmuje ono zarówno wynagrodzenie zasadnicze wynikające ze stawki osobistego zaszeregowania, jak i dodatkowe składniki wynagrodzenia o charakterze stałym, jeżeli na podstawie obowiązujących w zakładzie pracy przepisów płacowych pracownik ma prawo do takich dodatkowych składników (II PK 3/11, LEX nr 1044010).

Co do zarzutu strony pozwanej dotyczącego naliczenia dodatku za godziny nadliczbowe za przekroczenie średniotygodniowej normy czasu pracy w wysokości 100 % sąd stanął na stanowisku, iż pracownikowi pracującemu w godzinach nadliczbowych oprócz normalnego wynagrodzenia przysługuje również dodatek, przy czym godziny nadliczbowe powstają zarówno przy przekroczeniu dobowej normy czasu pracy jak również tygodniowej normy czasu pracy.

O odsetkach ustawowych orzeczono na podstawie art. 481 §1 k.c. w zw. z art. 300 k.p.

Wyrokowi Sąd nadał rygor natychmiastowej wykonalności na podstawie art. 477² § 1 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 98 k.p.c. oraz §6 pkt 6 i §11 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. z 2013r., poz. 490 j.t. ze zm) oraz art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych, nakazując pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa opłatę od pozwu od uiszczenia, której powód był zwolniony oraz wydatki poniesione na opinie biegłego w łącznej kwocie 4.232,00 zł.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona pozwana zarzucając:

I. sprzeczność istotnych ustaleń sądu z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym:

a) polegającą na przyjęciu przez sąd, że powód świadczył pracę w godzinach nadliczbowych w związku ze szczególnymi potrzebami pracodawcy, podczas gdy sytuacja taka nigdy nie miała miejsca, a powód mógł tak organizować swoją pracę, aby wykonywać swoje obowiązki w normatywnym czasie pracy,

b) polegającą na błędnym przyjęciu, w ślad za opinią biegłego, że powód otrzymał wynagrodzenie za 7,5 godziny czasu pracy każdego dnia (co odpowiadało normie czasu pracy powoda) podczas gdy mimo faktu, że powód pracował w skróconej 7,5 godzinnej normie czasu pracy, to wynagrodzenie jakie było wypłacane powodowi było wynagrodzeniem wypłacanym za 8 godzin pracy, na skutek, którego to błędu różnica wynikająca z braku uwzględnienia powyższego obliczona w wysokości wynagrodzenia za godziny nadliczbowe, wynosi kwotę 13.170,37 zł;

c) polegającą na braku ustalenia, że należny powodowi na podstawie przepisu art. 151¹ k.p. dodatek 100% godzinowej stawki za przepracowane soboty, niedziele i inne dni wolne od pracy został przez pozwaną naliczony i wypłacony, co w konsekwencji doprowadziło do przyjęcia przy ustalaniu wysokości wynagrodzenia do dwukrotnego naliczenia dodatku w wysokości 100% godzinowej stawki wynagrodzenia zasadniczego wynikającego z kategorii zaszeregowania;

II. mające wpływ na treść wydanego wyroku naruszenie przepisów postępowania:

a) art. 233 § 1 k.p.c. w zw. 278 § 1 k.p.c. - poprzez dokonanie dowolnej, a nie swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodowej zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności opinii biegłego M. L. w części obejmującej wyliczenie wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych należnych i wypłaconych powodowi, polegającej na bezkrytycznym przyjęciu przez sąd pierwszej instancji wyliczeń dokonanych przez biegłego, podczas gdy z pozostałego materiału dowodowego, a w szczególności dokumentacji płacowej powoda wynika, że powód otrzymał wynagrodzenie za pracę w godzinach nadliczbowych w kwocie wyższej, niż przyjmuje to biegły,

b) art. 233 § 1 k.p.c. polegające na przyjęciu w sposób sprzeczny z wnioskami płynącymi z analizy całości materiału dowodowego zebranego w sprawie, że powód z okresie od 01 maja 2012r. do 30 kwietnia 2015r. każdego dnia pracował w godzinach nadliczbowych, a w szczególności, że każdego dnia „powód przychodził godzinę przed zjazdem”, podczas gdy zgodnie z zestawieniem przepracowanych godzin powoda sporządzonym przez biegłego za okres od 01 stycznia 2013r. do 30 kwietnia 2015r. wynika, że powód wielokrotnie przychodził do pracy (w przypadku zmiany rannej A, która zaczynała się o godz. 6.00) o godzinie: 5.41 (01.05.2012r.), 5.40 (02.05.2012r.), 5.39(21.05.2012r.), 5.49(13.09.2012r.), 5.42(18.09.2012r.), 5.44(19.09.2012r.), 5.41(20.09.2012r.), a więc niemal zawsze było to kilkanaście minut przed rozpoczęciem zmiany, co miało wpływ na przyjętą przez sąd ilość ustalonych nadgodzin, a w konsekwencji i kwotę wynagrodzenia za nie;

III. naruszenie prawa materialnego, a to:

1) art. 130 § 3 k.p. poprzez jego niezastosowanie w sytuacji, spełnienia ustawowych przesłanek do jego zastosowania.

Wskazując powyższe zarzuty apelująca wniosła o:

1. zmianę zaskarżonego wyroku, w ten sposób, że powództwo zostanie oddalone w całości ,
2. zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej kosztów postępowania przed sądami obu instancji przy uwzględnieniu kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów w postępowaniu apelacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja pozwanej jest uzasadniona jedynie w zakresie zarzutu dotyczącego pominięcia przez biegłego faktu, iż za każdy dzień pracy w soboty, niedziele i święta pracodawca wypłacił powodowi wynagrodzenie za pracę wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nadliczbowych. W pozostałym zakresie apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy, uzupełnił postępowanie dowodowe przeprowadzone przez sąd pierwszej instancji i przesłuchał powoda. Na podstawie jego zeznań sąd ustalił, że powód był odpowiedzialny za oddziały łączności, metanometrii, bezpieczeństwa i elektryczne. Przed zjazdem pod ziemię pracowników fizycznych powód miał obowiązek przygotowania frontu robót, pozbierania raportów z poprzedniej zmiany, ustalenia czy są awarie, co jest wykonane planowo. Ponieważ powodowi podlegał dział łączności miał on możliwość pozyskania części informacji w domu, przed wyjazdem do pracy. Wtedy mógł przyjechać do pracy na kilkanaście minut przed rozpoczęciem zmiany. Jeśli nie mógł uzyskać potrzebnych informacji w domu wyjeżdżał do pracy wcześniej. Po zakończeniu zmiany powód musiał czekać na wyjazd pracowników fizycznych. Do jego obowiązków należało także pozbieranie raportów o realizacji zaplanowanych prac od sztygarów oddziałowych. Z kolei sztygarzy oddziałowi brali udział w odprawach na oddziałach górniczych. Tam zapadały decyzje. Odprawy odbywały się codziennie w godzinach 14.30-15.00. Dopiero po tej odprawie, jako osoba dozoru oddziałów usługowych wobec oddziałów górniczych, mógł zaplanować prace do wykonania na zmianie kolejnej. Zdarzało się, że powód wychodził z pracy o godz. 14.00, ale wtedy musiał zwolnić się u szefa. Wcześniejsze wyjście z pracy było związane z przyczynami prywatnymi. Wtedy zastępował powoda główny elektryk. Przełożenie wiedzieli o opisanej organizacji pracy ponieważ sami prowadzili odprawy.

Uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełniało wymogi przewidziane w art. 328 § 2 k.p.c., Sąd pierwszej instancji określił na jakich dowodach się oparł, a także wskazał przyczyny przeprowadzonej oceny dowodów. W rezultacie nie okazał się zasadny zarzut pozwanej wadliwie przeprowadzonej oceny dowodów w niniejszej sprawie. Sąd pierwszej instancji umotywował przeprowadzoną analizę dowodów. Ma ona racjonalny charakter i nie sposób twierdzić, iż przekroczono granice swobodnej oceny dowodów.

Sąd Rejonowy, z wyjątkiem nieuwzględnienia faktu, iż za każdy dzień pracy w soboty, niedziele i święta pracodawca wypłacił powodowi wynagrodzenie za pracę wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nadliczbowych, poczynił właściwe ustalenia faktyczne, które zostały w pełni podzielone przez sąd drugiej instancji.

W rozpoznawanej sprawie istota sporu sprowadzała się do ustalenia czy powód świadczył pracę w godzinach nadliczbowych, a jeżeli tak, czy otrzymał za to stosowne wynagrodzenie. W oparciu o zebrany w sprawie materiał dowodowy Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że powód taką pracę w nadgodzinach świadczył. Przychodził wcześniej do pracy i pozostawał po godzinach pracy. Sąd pierwszej instancji szczegółowo ustalił jakie czynności związane z pracą powód musiał wykonać po przyjeździe do pracy, a przed zjazdem oraz po wyjeździe a przed wyjściem z pracy. Dodatkowo powyższe ustalenia zostały uzupełnione przez Sąd Okręgowy. Trafnie przyjęto, że czynności te zajmowały powodowi czas wynikający z rejestru czasu pracy. Powód przekonująco wyjaśnił z jakiej przyczyny zdarzało się, że przychodził na kilkanaście minut przed rozpoczęciem zmiany i opuszczał kopalnię o 14.00. Pozwana nie wykazała, aby powód w czasie przebywania na terenie kopalni wykonywał inne czynności, tj. niezwiązane z pracą. Co prawda powód nie otrzymał bezpośredniego polecenia pracy w nadgodzinach, ale taka była praktyka przyjęta w kopalni i zachowanie powoda było akceptowane przez jego przełożonych. Zdaniem Sądu Okręgowego w stosunkach pracowniczych nie należy decydującego znaczenia przypisywać zachowaniu wymogów formalnych związanych z udzieleniem polecenia pracy w godzinach nadliczbowych, skoro pracodawca każdego dnia akceptował wykonywanie tej pracy, nadto niejako wymuszała takie postępowanie powoda organizacja pracy w zakładzie. Jak wskazał Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 10 listopada 2009r., II PK 51/09, OSNP 2011/11-12/150 „Uznaniu za pracę w godzinach nadliczbowych (art. 151 § 1 pkt 1 k.p.) pracy, którą pracodawca zlecił pracownikowi i godził się na jej wykonywanie po normalnych godzinach pracy, nie przeszkadza niezachowanie reguł porządkowych wynikających z regulaminu pracy, uzależniającego podjęcie takiej pracy od pisemnego polecenia przełożonych pracownika lub wymagającego późniejszej akceptacji jej wykonania.” W ocenie Sądu Okręgowego polecenie pracy w godzinach nadliczbowych powód otrzymał poprzez ustalenie przez pozwaną zakresu obowiązków i organizację pracy osób dozoru.

Słusznie też sąd pierwszej instancji przyjął, że powód nie należał do pracowników zarządzających w imieniu pracodawcy zakładem pracy, bo nie kierował jednoosobowo zakładem pracy, nie był zastępcą takiej osoby, nie wchodził w skład organu kolegiального zarządzającego zakładem pracy i nie był głównym księgowym. Nie był też kierownikiem wyodrębnionej jednostki organizacyjnej w rozumieniu art. 151⁴ § 2 k.p.

W przedmiotowej sprawie pomimo samodzielności stanowiska powoda nie kierował on wyodrębnioną komórką organizacyjną. Również nie podejmował istotnych dla struktury zakładu czy jego części decyzji, nie odpowiadał za zatrudnienie pracowników, musiał uzgadniać zakresy prac na zmianie ze swoimi przełożonymi.

Zdaniem sądu drugiej instancji sąd pierwszej instancji nie naruszył art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez oddalenie wniosku o przeprowadzenie dowodu z kolejnej opinii biegłego do spraw wynagrodzeń. Zgłoszony w apelacji wniosek o przeprowadzenie dowodu z opinii kolejnego biegłego był powtórzeniem tego wniosku.

Przeprowadzona w postępowaniu pierwszoinstancyjnym, opinia biegłego w zakresie ustalenia liczby faktycznie przepracowanych przez powoda godzin, w tym godzin nadliczbowych i wyliczenia należnego wynagrodzenia za pracę wraz z dodatkiem za pracę w godzinach nadliczbowych miała charakter pełny i wyczerpujący. W szczególności na podstawie ustaleń stanu faktycznego biegły przyjął normę czasu pracy wynoszącą 7,5 godziny na dobę i 37,5 godzin tygodniowo. Stanowisko zajmowane przez powoda - nadsztygara górniczego pod ziemią - jest stanowiskiem pracy zaliczanym do stanowisk pracy pod ziemią i zgodnie z aktami prawnymi o charakterze zakładowym obowiązującymi u poprzednika prawnego strony pozwanej czas pracy na takim stanowisku został, stosownie do treści art. 145 k.p. skrócony poprzez obniżenie ogólnych norm czasu pracy.

Sąd Okręgowy podkreśla, że dokonane przez biegłego wyliczenie całego należnego powodowi wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych było prawidłowe (z tym, że należało odjąć od tak wyliczonego wynagrodzenia wypłacony już dodatek za soboty, niedziele i święta).

Odnosząc się do zarzutów strony pozwanej wskazać należy, że biegły jak wynika z II opinii nie uwzględnił godzin nadliczbowych w soboty niedziele i święta (tabela nr 2) – wskazał, że je uwzględnił, ale nie jest to zgodne z rzeczywistością bo z karty 154 i następnych wynika, że biegły uwzględnia prace w soboty niedziele i święta ponad 7,5 godzin dobowo. Z kolei w tabeli nr 3 – jest wynagrodzenie za godziny nadliczbowe bez sobót i niedziel do 7,5 godziny na dobę. W tabeli nr 4 wyliczona została wartość dodatku za nadgodziny oprócz sobót i niedziel. Należy odjąć dodatek za soboty i niedziele wypłacony – co wynika z list płac i jest wyszczególnione w kolumnie 4 tabeli na stronie 111-112 akt (tabela nr 6). Zasądzić zatem należało kwoty z tabeli nr 3 i 4 (z opinii II) i odjąć kwoty z kolumny 4 tabeli nr 6 na stronie 111 -112 (z opinii I).

Z zestawienia przepracowanych godzin wynika, że biegły uwzględnił, ustalając wymiar czasu pracy dla powoda okoliczność, że miał on usprawiedliwione nieobecności w pracy – art. 130 § 3 k.p.

Nie można się też zgodzić ze stroną pozwaną, że powód otrzymał już wynagrodzenie za przepracowane 8 godzin każdego dnia. Otrzymywał on bowiem wynagrodzenie za pracę przy ustalonej normie czasu pracy 7,5 godzin – za 7,5 godziny pracy każdej doby.

Biegły prawidłowo ustalił wysokość wynagrodzenia normalnego powoda w tabeli nr 3 (opinia II) przyjmując do jego wyliczenia wynagrodzenie zasadnicze oraz stałe dodatki: premię, Kartę Górnika, dodatek wg kodu 280. Normalne wynagrodzenie jest to wynagrodzenie, które pracownik otrzymuje stale i systematycznie w zwykłych warunkach i terminach wypłat - dodatek wg kodu 280 spełnia te wymogi.

Biegły ustalając wysokość dodatku za pracę w godzinach nadliczbowych uwzględnił tylko miesięczną stawkę osobistego zaszeregowania. Nie została przyjęta do obliczenia wartości dodatku suma wszystkich składników wynagrodzenia. Wynika to z tabeli nr 4 (opinia II).

Łącznie za sporny okres powinna być zasądzona kwota 64.248,80 zł tytułem niezapłaconego wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych.

Mając powyższe na uwadze sąd drugiej instancji, na mocy art. 386 § 1 k.p.c., zmienił zaskarżony wyrok zasądzając, w oparciu o art. 151¹ § 1 k.p., na rzecz powoda tytułem wynagrodzenia za pracę w godzinach nadliczbowych poszczególne kwoty – łącznie 64.248,80 zł. Stosownie do treści art. 481 § 1 i 2 k.c. w zw. z art. 300 k.p. orzeczono o odsetkach ustawowych.

Na mocy przepisu art. 386 § 1 k.p.c. zmieniono też rozstrzygnięcie o kosztach procesu.

Pozwana przegrała proces w 75% i w tym stosunku sąd obciążył pozwaną obowiązkiem uiszczenia opłaty sądowej oraz obowiązkiem zwrotu części wydatków poniesionych na wynagrodzenie biegłego. Zasądzona kwota nie przekracza kwoty zasądzonej przez Sąd Rejonowy - z uwagi na zaskarżenie wyroku jedynie przez pozwaną.

Koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji zostały obniżone do kwoty 2.025 zł ponieważ pozwana przegrała proces w 75 %.

W pozostałym zakresie na mocy art. 385 k.p.c. oddalono apelację jako bezzasadną.

Koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu przed sądem drugiej instancji zostały zasądzone na podstawie art. 100 k.p.c. zgodnie z zasadą stosunkowego rozdziału kosztów. Wysokość wynagrodzenia pełnomocnika została ustalona na podstawie § 10 ust. 1 w zw. z § 9 ust. 1 pkt 2 i § 2 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015r., poz.1804 ze zm.). Zasądzona została kwota 1.518,75 zł (5.400 zł x75% x 50% x 75%).

(-) SSO Małgorzata Andrzejewska (-) SSO Patrycja Bogacińska-Piątek (-) SSR (del.) Magdalena Kimel

Sędzia Przewodniczący Sędzia